

SVALBARD

ELSA OCH DAN-AXEL HALLBÄCK

Elsa och Dan-Axel Hallbäck var sommaren 2008 på en expedition runt Svalbard med kryssningsfartyget Polar Star. Inför ett 40-tal personer som hade samlats i Folkets Hus en måndagskväll i februari delade de med sig av sina intryck från expeditionen och berättade också om områdets historia.

År 1596 kom holländaren Willem Barents till Spetsbergen och Svalbard. Vid denna tid påbörjades en period med alltmer omfattande valjakt som kom att locka många människor till området. Senare, vid slutet av 1800-talet och vid 1900-talets början inleddes en ny storhetstid men denna gång var det kol och kolbrytning som lockade ekonomiska intressen. Idag är det främst turismen som har sin storhetstid.

Dan-Axel Hallbäck

Båten som expeditionen genomfördes med var tidigare den svenska isbrytaren Njord men som nu byggts om till kryssningsfartyg anpassat för turism i området. Ombord fanns flertalet mindre zodiakbåtar som vid strandhugg kunde ta med passagerarna iland.

Svalbards olika byar har tidigare varit mer befolkade än idag. Barentsburg har haft en befolkning med 2000 personer som nu minskat till 400. Dock finns där bl.a. badhus och kulturhus med aktiviteter som dans och musik. Det är förhållandevis många unga människor som bebor byarna.

Vid Ny-Ålesund bedrivs klimatforskning och Svalbards residensstad Longyearbyen har en genbank i en nedlagd gruva för all världens växtfröer, där de i permafrosten bevaras för framtiden.

I den karga miljön finns en mängd olika fåglar, djur och växter som vi under kvällen fick vi se bilder av. Där finns Spetsbergsrenen som är en lite mindre art än den art av ren vi har i Sverige och den skiljer sig också genom att den lever i mindre smågrupper.

Vid flertalet tillfällen förekom isbjörn under resan. Isbjörnen är mycket snabb och farlig och kom ibland riktigt nära båten och följde den gående på isen vädrande med nosen. Vi fick se många bilder av isbjörn, bl.a. med unge men även simmandes ute till havs då den likt ett isberg endast visade en del av sin stora kropp i vattenytan. Säl, valross och olika valar kunde vi också höra om och se vackra bilder av.

Av fågellivet fick vi bl.a. ta del av tobisgrissla, skärnäppa och alkekung. Och om stormfågeln berättades det att den är en pelagisk fågel, d.v.s. den lever en stor del av sitt liv i öppna havet och att den är anpassad till att kunna dricka det salta havsvattnet genom att den har en speciell körtel som tar upp saltet i blodet och utsöndrar det via näbben.

Trots det karga landskapet finns det dock flera lokaler för växtligheten. Blommornas färg upplevdes som betydelsefull i den karga miljön. Vi fick se bilder av polarblågull, purpurbräcka och snöarv bland många andra.

Landskapet i sig självt var också en upplevelse. Där fanns glaciärväggar som var svåra att få en uppfattning om hur stora de egentligen var. Man kunde se dem på håll från båten och gjorde en avståndsbedömning om 150-500 meter men fick veta att det egentliga avståndet var 2.5 kilometer. Vid ett tillfälle passerade man en glaciärvägg som var 20 mil lång och den var hela tiden föränderlig med

kalvningar av stora isblock och isälvar som med kraft forsade ut i havet.

Under resan stannade man till vid Danskön varvid ingenjör Andrée hade sitt ballonghus och varifrån han startade sin misslyckade polarexpedition 1897.

Senare lade man till vid Vitön där Andrées expedition fick sitt tragiska slut. Platsen är mycket karg, inte ett grässtrå kunde ses men däremot skelettdelar från val och isbjörn och även ett isbjörnskadaver. På platsen finns en del rester från det läger Andréexpeditionens tre medlemmar en gång upprättat och även en minnessten som restes efter att kropparna efter de tre återfunnits.

Elsa Hallbäck

Kvällen avslutades med att vi fick höra om Andréexpeditionen. Nils Strindberg, en av expeditions-medlemmarna dokumenterade den misslyckade polarexpeditionen med sin kamera och dessa bilder återfanns och de flesta har kunnat restaureras. Tillsammans med anteckningar från de övriga medlemmarna, Andrée själv och Knut Frænkel utgör bilderna ett viktigt dokument som finns sammanställt i en bok utgiven av Tyrone Martinsson. Boken rekommenderades varmt för den som vill läsa mer om Andréexpeditionen.

